

Grondwettelijk Hof

**PERSBERICHT OVER
ARREST 96/2018**

De bewaring van elektronische gegevens : het Grondwettelijk Hof stelt prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie

In de context van het beroep tot vernietiging van de wet betreffende het verzamelen en het bewaren van elektronische gegevens beslist het Grondwettelijk Hof om drie prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie te stellen. Dat Hof moet bepalen of het Europees recht verbiedt dat de wet, op algemene wijze, aan de operatoren en aanbieders van elektronische communicatie de verplichting oplegt om de verkeers- en locatiegegevens te bewaren, bewaring die niet alleen het onderzoeken, opsporen en vervolgen van feiten van zware criminaliteit ten doel heeft, maar ook het waarborgen van de nationale veiligheid, de verdediging van het grondgebied en van de openbare veiligheid of het onderzoeken en vervolgen van andere feiten dan die van zware criminaliteit.

Hetzelfde Hof van Justitie dient eveneens te bepalen of het Europees recht die algemene bewaarplicht verbiedt, zelfs indien die tot doel heeft een effectief strafrechtelijk onderzoek en een daadwerkelijke bestraffing van seksueel misbruik van minderjarigen mogelijk te maken wanneer gebruik wordt gemaakt van elektronische middelen.

Indien zulks het geval zou zijn, wenst het Hof te weten of het ertoe gemachtigd zou zijn de gevolgen te handhaven van de bestreden wet, die in strijd met het Europees recht zou blijken te zijn.

1. Context van de zaak

De wet van 29 mei 2016 wou tegemoetkomen aan de vernietiging, door het Hof (arrest nr. 84/2015 van 11 juni 2015), van artikel 126 van de wet van 13 juni 2005 waarbij een richtlijn van het Europees Parlement en van de Raad betreffende de bewaring van gegevens die zijn verwerkt in verband met het aanbieden van elektronische communicatiediensten gedeeltelijk in Belgisch recht werd omgezet. Die richtlijn was door het Hof van Justitie van de Europese Unie immers ongeldig verklaard om reden dat de algemene verplichting inzake de bewaring van metagegevens die zij bevatte, afbreuk deed aan de inachtneming van het privé- en gezinsleven en aan het recht op bescherming van persoonsgegevens die door het Handvest van de grondrechten van de Unie worden gewaarborgd.

De bestreden wet, waarbij drie categorieën van metagegevens worden vastgesteld - de identificatiegegevens, de toegangs- en verbindingsgegevens en de communicatiegegevens -, heeft die algemene verplichting behouden maar heeft ze gepaard doen gaan met bijkomende waarborgen met betrekking tot de toegang tot die gegevens. De

wetgever was van oordeel dat bij die waarborgen rekening werd gehouden met de door het Hof van Justitie geformuleerde bezwaren ten aanzien van de eerste wetgeving. (B.15)

Sedert het aannemen van de bestreden wet heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie de gelegenheid gehad zich over de Zweedse en Engelse wetgeving uit te spreken en heeft het geoordeeld dat de in de wetgeving van die twee Staten bedoelde algemene en ongedifferentieerde verplichting tot het bewaren van metagegevens in strijd was met het Europese recht. (B.6.2 tot B.6.7)

Voor het Grondwettelijk Hof werden vier beroepen ingesteld, respectievelijk door de « Ordre des barreaux francophones et germanophone », door de vzw « Académie Fiscale », door de vzw « Liga voor Mensenrechten » en de vzw « Ligue des Droits de l'Homme », en, ten slotte, door enkele individuele verzoekers, met het oog op de vernietiging van de wet van 29 mei 2016. De kritiek van de verzoekende partijen heeft in essentie betrekking op vijf punten : de algemene en ongedifferentieerde verplichting tot het bewaren van de gegevens (1), de waarborgen die de toegang tot de gegevens omringen (2), de ontstentenis van een onderscheid ten aanzien van de personen die een beroepsactiviteit uitoefenen die de vereiste van geheimhouding of van vertrouwelijkheid inhoudt (met name de advocaten en de boekhoudkundige en fiscale professionals) (3), de termijn van twaalf maanden waarin is voorzien voor het bewaren van de gegevens (4) en het niveau van bescherming en van beveiliging van de gegevens (5).

2. De aan het Hof van Justitie van de Europese Unie gestelde prejudiciële vragen (B.5 tot B.22)

Het Hof stelt eerst vast dat een Brits rechtscollege verschillende prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie heeft gesteld, met name over de aan een leverancier van een elektronisch communicatienetwerk opgelegde verplichting om bulkcommunicatie te verstrekken aan de veiligheids- en inlichtingendiensten en over de vereisten die een dergelijke verplichting zouden kunnen omringen, in het geval waarin het Hof van Justitie van oordeel zou zijn dat die verplichting binnen de werkingsfeer van het Europese recht valt.

Het Hof is van oordeel dat het rekening zal moeten houden met het antwoord op die prejudiciële vragen bij zijn onderzoek van de wet, dat, wat dat betreft, dus moet worden opgeschort totdat het Hof van Justitie de Britse vragen heeft beantwoord. (B.17.1)

Het Hof stelt vervolgens vast dat een Spaans rechtscollege twee vragen aan het Hof van Justitie heeft gesteld over een Spaanse wet die de voorwaarden bepaalt waaronder de gerechtelijke autoriteiten gegevens mogen ontvangen met het oog op het opsporen, het onderzoek en de vervolging van inbreuken. Opnieuw is het Hof van oordeel dat het arrest van het Hof van Justitie moet worden afgewacht. (B.17.2)

Voor het overige stelt het Hof vast dat het Europees recht, volgens het Hof van Justitie, in de weg staat van een nationale regeling die een algemene en ongedifferentieerde bewaring van alle verkeersgegevens en locatiegegevens van alle abonnees betreffende alle elektronische communicatiemiddelen oplegt. Een dergelijke verplichting, die afbreuk doet aan het recht op het privéleven en aan het recht op de bescherming van persoonsgegevens, kan volgens het Hof van Justitie enkel worden aanvaard indien zij gerechtvaardigd is voor de bestrijding van zware criminaliteit.

Het Hof stelt evenwel vast dat met de bestreden wet ruimere doelstellingen worden nagestreefd dan de bestrijding van zware criminaliteit of het risico van een ernstige aantasting van de openbare veiligheid. Hoewel de voorwaarden voor de toegang tot de bewaarde gegevens aanzienlijk werden verstrengd, is het Hof van oordeel dat het aan het

Hof van Justitie een prejudiciële vraag moet stellen over de overeenstemming, met het Europees recht, van een nationale wet die, zoals de bestreden wet, een algemene verplichting tot het bewaren van de gegevens oplegt aan de aanbieders van elektronische communicatie, niet alleen met het oog op het onderzoeken en vervolgen van feiten van zware criminaliteit, maar ook met het oog op het waarborgen van de nationale veiligheid, de verdediging van het grondgebied en van de openbare veiligheid, alsook het vervolgen van andere feiten dan die van zware criminaliteit. Zulks is het onderwerp van de eerste prejudiciële vraag. (B.18 tot B.21)

Het Hof stelt vervolgens vast dat de bestreden wet ook beoogt een effectief strafrechtelijk onderzoek en een daadwerkelijke bestraffing van seksueel misbruik van minderjarigen mogelijk te maken en het mogelijk te maken om de pleger van een dergelijk misdrijf te identificeren, ook wanneer gebruik wordt gemaakt van elektronische communicatiemiddelen. In dat geval, zo oordeelt het Hof, zou een dergelijke wetgeving het evenwel mogelijk kunnen maken om de positieve verplichtingen te bewerkstelligen die op de nationale overheid rusten krachtens de artikelen 4 en 8 van het Handvest van de grondrechten van de Unie, die foltering en onmenselijke en vernederende straffen en behandelingen verbieden en die het optreden van de overheid waarborgen om met name dat soort van inbreuk te voorkomen. Het is ten aanzien van de overeenstemming, met het Europese recht, van die bekommernis van de Belgische wetgever dat het Hof een prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie stelt. Zulks is het onderwerp van de tweede prejudiciële vraag. (B.22)

Mag het Hof, ten slotte, indien het op grond van de antwoorden die door het Hof van Justitie op de eerste twee vragen zijn gegeven, tot de conclusie zou komen dat de bestreden wet het Europees recht schendt, de gevolgen van de bestreden wet handhaven teneinde rechtsonzekerheid te voorkomen en het mogelijk te maken dat de voorheen verzamelde en bewaarde gegevens alsnog kunnen worden gebruikt voor de door de wet beoogde doeleinden ? Zulks is het onderwerp van de derde prejudiciële vraag.

Dit persbericht, opgesteld door de griffie en de referendarissen die met de persrelaties zijn belast, bindt het Grondwettelijk Hof niet. Uit de aard zelf van de samenvatting, bevat het niet de in het arrest noodzakelijk opgebouwde redeneringen noch de specifieke nuanceringen van het arrest.

Het arrest nr. 96/2018 is te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof, www.grondwettelijk-hof.be (<http://www.const-court.be/public/n/2018/2018-096n.pdf>).

Contactpersoon voor de pers :

Marie-Françoise Rigaux : marie-françoise.rigaux@cour-constitutionnelle.be; 02/500.13.28